

STÓRA SMÍLIÐ Á SJÓNVARPINUM STÍVNAÐ:

Johnsigurd farin frá sum programleiðari

Tróndur Djurhuus hevði bert sitið í smaar fimm tímar sum sjónvarpsstjóri, tá hann gav programleiðaranum Johnsigurdi Johannesen eina so mikil stóra misálitisváttan, at hesin stakk í sekkin og segði seg úr starvinum

síða 5

Tróndur Djurhuus, nú SvF-stjóri, og Johnsigurd Johannesen, nú fyrverandi programleiðari, meðan teir enn kundu smilast saman

Vatnleiðing sprongdist á Sjómansheiminum

Lesið á síðu 6

HANDILSSKÚLANÆMINGAR ÁVARA POLITIKARARNAR:

»Ansið eftir at tit ikki glíða í oljuni«

- Tað er alneyðugt, at ikki verður lopið framav í teimum tingingunum, sum helst skjótt vera millum føroyskar myndugleikar og oljufeløgini. Helst eiga vit at fáa ráðgevinguttanifrá, so oljufeløgini ikki sleppa at «manipulera» okkum, ávara nú handilsskúlanæmingar í frágreiðing um oljunámsferð í Skotlandi, sum í dag verður prentað í Sosialinum

Síðurnar 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 & 14

Tveir av handilsskúlanæmingunum eftir væleydnaða og lokna oljuráðstevnu í Aberdeen - Sissal Kristiansen og Jákup Jacobsen

Mynst: Jan Múller

Handilsskúlanæmingar á oljunámsferð í Skotlandi

Svarta gullið

Olja – ofta nevnd »svarta gullið« – er vanligt samræðuevni við dægurðaborðið kring landið í dag. Summi ivast, um hetta gull finst í »fórøysku« undirgrundini, og um tað finst, iðan hvat so?

Forsætisráðharrin Poul Nyrup Rasmussen segði í Degi og viku hósdagin 3. nov. 1994, at hann trúði uppá, at gull, ið frar hava lagt til okkara, liggur í einum heggi á Oyri. Tó vildi Poul Nyrup ikki fara eftir gullinum til okkara. Søgan um hetta gull er tó bert ein søgn, men tað er ein »forsøgn«, ið sigur, at olja er í undirgrund »okkara«. Tá talan er um hetta gull, eru grannarnir hjá írum (bretar) ikki so gávumildir. Tann brennandi spurningurin er so bara: Fer forsætisráðharrin at hjálpa okkum at fáa hetta gull frá bretum?

Dreymurin um olju er ein gulldreymur í Føroyum. Summi ynskja ikki olju í undirgrundini vegna ótta fyri oljudálking, men peningin, sum oljan kann bera við sær, ynskja tó tey flestu. Onkur er ivasamur, um oljan fer at leggja pengar eftir seg í Føroyum, ella um tað bert verður oljufeløgini, ið fara at »skovla« pening inn.

Hvussu nógv arbeiði, oljan kann skapa í Føroyum, er tó heilt upp til landsins leiðslu, men eitt er vist, tíðarskeiðið, tá møguleikin er størstur at fáa arbeiðsskapandi tiltøk, er fyrireikingartíðin til oljuna. Ein kann hyggja at Sullom

Voe í Hetlandi. Meðan oljudepilin varð bygður í Sullom Voe, arbeiðdu upp ímóti 5.000 fólk við hesum risatiltaki. Nú Sullom Voe er í fullum blóma, arbeiða einans 500 fólk í sambandi við oljudepilin.

Um hugt verður at myndini, sæst at á 1. stigi (tey fyrstu 6 árin á myndini) er tað bert útreiðsla hjá teimum, ið keypa rættin til at bora eftir olju. Tað er her, at føroyingar í ein víska mun mugu

bjóða seg fram, tí her er talan um nógv byggiarbeiði og annað arbeiði, ið føroyingar eru dugnaligir til. Tá farið verður undir 2. stig, er stóðan eitt sindur annarleidis, her er tað, at sjálv oljan kemur upp, og er tað á hesum stöði, Sull-

om Voe virkar nú. Her kunnu vit ikki vænta tað nógv arbeiði til føroyingar, um ikki teir hava verið uttanlands og fingið sær serstakan kunnleika. Tó kann sigast, at á hesum báðum stigum kunna føroyingar fegnast um tey nógv ferðandi oljufólkini, ið væntandi fara at koma til landið.

Aftur her kann verða hugt suður til Hetlands. Í floghavnini í Hetlandi er ferðafólkatalið vaksið við 67%, og er tað ikki óhugsandi, at ferðingin um Vága Floghavn fer at hava somu gongd. Hotellini kunnu eisini vinna nógv av oljuvinnuni, og um handlarnir bera seg rætt at, kunnu teir eisini vera við í hesi vinnu.

Nú hava vit víst á nøkur øki, har føroyingar kunnu vinna sær pening innan oljuvinnuna. Um dreymurin gerst veruleiki veldst um hvussu samráðingarnar við bretar fara at ganga, og í hvønn mun landsstýrið fer at samráðast við áhuga oljufeløg.

Á síðari 2 daga vitjan segði Poul Nyrup, at hann í framtíðini fór at samráðast út frá teirri mynd, hann gjørdi sær av føroyingum, heldur enn út frá hagtelum og grafum. Í hvønn mun Poul Nyrup kann ávirka samráðingarnar við bretar er óvist, men eitt er vist, um bretar fáa síni ynski ígjøgnum viðvíkjandi undirgrundini, eru størstu vónirnar um oljuvinnu í Føroyum slóknadar.

Framtíðar oljuvinna í Føroyum

Í oktober mánaði í ár vóru 14 næmingar á Handilsskúlanum í Havn á námsferð í Skotlandi. Uppgáva teirra var at kanna oljuvinnuna í Skotlandi við eini framtíðar oljuvinnu í Føroyum fyri eyn.

Næmingarnir vóru: Heidi Davidsen, Johanna Durhuus, Rúni Hansen, Ey-vind Hansen, Harnet Hjelm, Sólrún Jacobsen, Jákup Jacobsen, Hans Jákup Johansen, Sissal Kristiansen, Henning Nicodemussen, Bo Nieminen, Anna Maria (Mia) Petersen, Valborg Simonsen og Anni Sørensen.

Lærari var Klæmint Olsen. Bilførari á ferðini var Brandur Fríðmundsson. Á myndini eru flestu av næmingunum. Mynd kalmar

Handilsskúlanæmingar á oljunámsterð í Skotlandi

Samstarv millum blað og skúla

Hesi seinastu árin er læð vörðid "in" hjá skúlaflokkum at fara á námsterð í øðrum londum. Síðan vit finga meira ella minni regluligt samband við Skotland hava nógvir skúlaflokkar leitað sær til Skotlands og Ongland. Í heyst vóru fleiri skúlaflokkar í Aberdeen og teirra millum var 2HHA á Handilsskúlanum í Havn. Endamálið við hesi námsferðini var at kanna oljvinnuna og útbúgving í sambandi við hesa vinnu - við eini framtíðar oljvinnu í Føroyum fyrri eygð.

Vanliga plaga næmingarnir - heimaturkomnir - at skipa fyrri framsýning

ella geva tilfarð út í bókingi. Nú blaðfólk frá Sosialinum var í Aberdeen um sama mundið - og av tí at umrødda tilfar er háaktuelt fyrri føroyingar - gjørdur næmingar og blað av at taka upp eitt samarbeiði - sum eina heilt nýggja roynd - soleiðis, at næmingarnir skuldu kunna gera tilfar sitt í eini útgávu av Sosialinum fyrst í nýggja árinum.

Hesar áttu síðurnar er so úrsluð av hesum samstarvi.

Handilsskúlanæmingarnir uttan fyrri ráðstevnuholini í Aberdeen. Mynd Jan Müller

Stórt oljuríkidømi

Í tíðarskeiðnum 1972-94 eru 5 oljukeldur og 1 gass øki funnið stutt frá tí feroyska fiskimarkinum

Í 1972 byrjaði boringin eftir olju í undirgrundini vestan fyrri Hetland. Bert eitt hol bleiv borað hetta árið, men einki í 1973. Í tíðarskeiðnum frá 1973 og fram til 1993 eru millum 0 og 12 hol borað um árið, men í 1994 eru tó fleiri hol borað enn nakrantíð, heili 13 hol, og nú eru talt 118 hol borað síðan 1972.

BP FLEST OLJUTUNNUR

5 oljuøki og 1 gassøki eru funnin vestan fyrri Hetland; forsagnirnar fyrri hvussu nógvar tunnur av olju kunnu pumpast upp á hesum økjum liggja millum 100-500 mió. tunnur. Tó skal leggast afturat, at samhætt seismiskum kanningum (geological assessment) á økjunum, kunnu framtíðar boringar vera 1 milliard tunnur av olju.

Foinaven	250-500 mió	tunnur av olju	(BP)
Sonath Rather	250-500 mió	tunnur av olju	(BP)
Clair	150-300 mió	tunnur av olju	(BP)
Sullom Voe	100-250 mió	tunnur av olju	(Amerada Hess)
Sonath Rather Ø	200-300 mió	kubuc fót	(Texaco)

Sonath Rather er tað allar nýggjasta økið, har BP hevur funnið olju. Tað bleiv almannakunngjørt í Press and Journal 10.10.94. Sonath Rather er minni enn 100 míl frá Føroyum, og um eini 5 km frá tí feroyska fiskimarkinum.

833 ARS LANGT FORBRUK

Taka vit eitt lítið dømi um hvussu nógva olja alt hetta snýr seg um, kunnu vit, um vit brúka tær 250 mió. tunnurnar hjá Foinaven sum út-

gangsstøði. Fylgi Shell brúkar eitt miðal húsarhald í Føroyum 4000 litrar av olju um árið. Ein tunna inniheldur 200 l av somu olju. Hetta merkir, at um vit halda okkum á teimum ca. 15000 húsarhaldunum í Føroyum tey næstu 833 árin, kann Foinaven við teimum 250 mió. tunnunum av olju, sum hon væntar at geva, tó man er mest pessimistiskur, nøkta tærvin hjá øllum húsarhaldunum í Føroyum.

FIN OLJUKELDA NOKK TIL FØROYAR

Hetta má so alt merkja, at um bert er ein miðalstór oljukelda verður funnin í teiri feroysku undirgrundini, er tað nóg mikið til at fáa tann feroyska búskapin liðandi upp á fótur aftur.

Foinaven

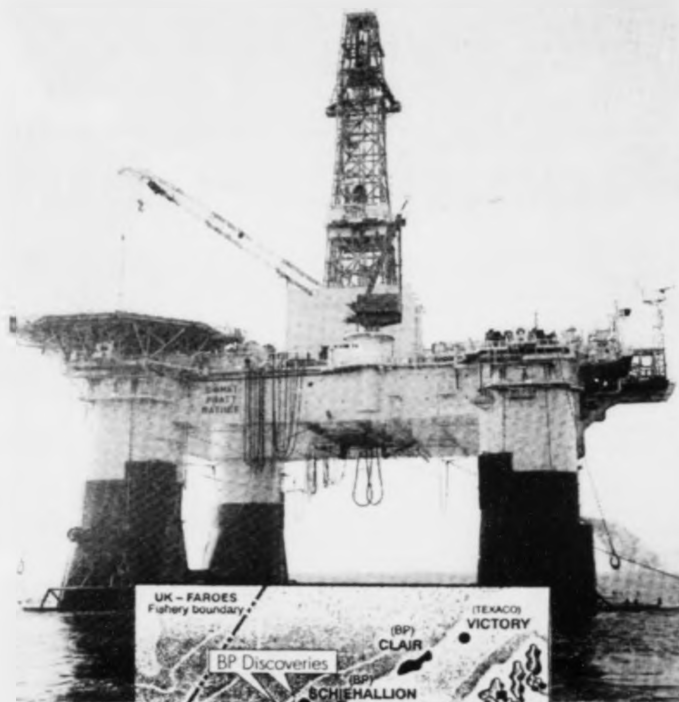
Bjartastu vónirnar fyrri at

FLOTANDI BORIPALLAR

Her skal verða greitt frá, hvussu gongdin fer at verða í fyrsta umfarinum á Foinaven. Við eini serstakari tøkni-ferð og froskmonnum verða oljuborarnir festar við teymi til botnin. Hesar borar eru ikki eins og tær, vit vanliga kenna, tær sokallaðu føstu boripallarnir, men eru festar til einu oljuskup, ið síðan pumpar oljuna umborð. Hesi oljuskup verða kallað býflugur, tí tey arbeida eins og býflugur, sum fáa dust frá blómunum og síðan gera hunang. Hesi oljuskup liggja trygt úti á sjónum og síðan koma tangaskip og pumpa oljuna frá skipinum og sigla hana til lands. Tað sermerka við hesum tátunum av boring er, at um illveður brestur á, kann oljuskup draga borin inn og sigla til lands, um tað alto er alneyðugt.

HVAR SKAL OLJAN LANDAST

Eitt av orðaskiftunum, sum hevur verið í gongd, er, at um oljan frá Foinaven verður sigld til Sullom Voe, er ikki brúk fyrri meira enn einum tangaskipi, tí úðin at sigla frá oljuskupinum til Sullom Voe og tæma tangan og at sigla út aftur til skipið er eins long og tað tekur tangaskipinum at fyllast aftur. Um oljan skal tæma tangan í Aberdeen, mugu 2 tangaskip verða nýtt til at fáa somu nøgd av olju í land.

Tað var skotska blaðið Press & Journal, sum kom við søguni um boripallin Sonath Rather. Ið skuldi hava funnið olju beint uppá feroyska fiskimarkinum. Henda oljukelda hevur enn einki navn og hava handilsskúlanæmingarnar valt at kalla kelduna upp eftir boripallinum.

Handlisskúlanæmingar á oljunámsterð í Skotlandi

Er olja í undirgrundini?

Er olja í tí føroysku undirgrundini? Hetta er ein spurningur, ið vit fleiri ferðir hava hugsað um. Vit hava hoyrt nógv um, hvussu vit skulu bera okkum at mótvegis teimum stóru oljufyrirøkunum og vinnulívinum fyri at fáa mest møgulegt burtur úr eini møgulegari olju- og gassvinnu í Føroyum

BP UM SEISMISKAR KANING
Vit vita ikki nakað tøkligt um, hvussu stórar oljunøgd-ir talan er um, ella hvat ein kann vænta sær at fáa burtur úr.

Vit finga eitt prátt við BP, har vit spurdu teir um, hvussu álitandi ein seismisk kanning er. Umboð teirra segði okkum, at eingin kundi siga við vissu út frá eini seismiskari kanning, um olja er í undirgrundini. Hann visti okkum á at ein ikki kundi vera vissur, fyrr enn borað var á tí øki, har kanningin var gjørd. Sjálvsagt kunnu teir meta um útlitini við eini seismiskari frágreiðing, men tað kundi meira enn so koma fyri, at tígr mettu at olja var í økinum, men kortini onga funnu, segði umboðsmaðurin hjá BP.

MENNINGIN AV SEISMISKU KANINGUNUM

Menningin innanfyri seismisku kanningarnar hevur verið stór hesi seinastu árin, serliga innan datavíðgerð av upplýsingum um seismisku kanningarnar av undirgrundini. Hetta verður nú víðgjørt á tann hátt, at ein nú er førur fyri at fáa eina tridimensjonal mynd av undirgrundini. Fyri fáum árum síðani høvdu teir, ið gjørdur seismiskar kanningar, ikki so góðar umstøður at kunna tað jarðfrøðiliga, tí teir høvdu einans tvey-dimensionala útgærd. Kortini vóru teir førir fyri at finna olju. Tá ið utgerðin er so nógv ment hesi seinastu árin, átti møguleikin fyri at verið neyvri í metningunum at verið nógv størri, enn umboðsmaður BP's vildi vera

við. So við eini neyvri kanning kundu vit skjótt funnið út av, hvar olja ikki er at finna. Tessvegna er tað møgulegt at peika út tey stöðini, har eitt møgulegt potentiali av olju kundi verið at funnið. Vit meta, at tað við tíðini fyriliggja so nógvar aðrar kanningar og tilfar, at royndir kundu borið við sær, at tað verður lættari at staðfesta oljuna í føroysku undirgrundini.

Sjálvsagt vil BP ikki koma við einari meting, fyrr enn teir hava fingið tillutað tey krøv og rættindi, ið felagið kann verða nøgt við.

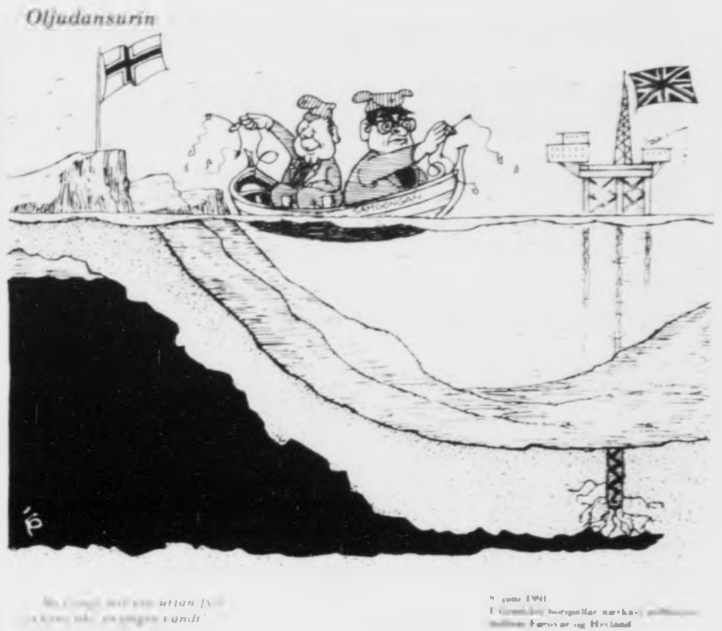
OLJURÁÐSTEVNAN 10.10

Á oljuráðstevnu í Aberdeen 10. oktober vóru nógvir fyrilestrar millum luttakarnar, og vistu skotar teimum stóran ans. Tað, at Føroyar vóru so væl umboðaðar á ráðstevnu, vísir, at vit meta hetta at vera sera týðningarmikið, og tey, ið skipaðu fyri, vóru eisini sera legin um teir manssterku føroyingarnar. Arni Olafson helt sjálvur fyrilestur um tey føroysku víðurskiptini. Høvuðsvevni vóru tey politisku víðurskiptini og marknaðratæn millum Føroyar og Bretland.

Hetta er sjálvandi ein sera týðningarmikið partur av heildini, tí um politiskur tryggileiki ikki valdar og spurningurin um marknaðratænuna ikki verður loystur í nærmastu framtíð, so kann hugast, at áhugin fyri føroysku undirgrundini ikki verður so stórur, sum vit kundu ynskt okkum.

FØROYAR BRET-LAND SAMA LUMMA? BP hevur sum kunnugt

funnið 4 oljukeldur á økinum vestan fyri Hetland. Hetta eru oljukeldur, ið fara at hava nógv at siga, bæði fyri BP og Bretland. Tann nýggjasta oljukeldan, Sonat Rather, er ikki meira enn 5 km frá føroyska markinum, og sigur hetta ikki heilt lítið. Ein oljulummi er vanligi ómetaliga stórur, og har, teir eru farnir at bora, nýtist ikki at vera við munnan á luminanum, sum annars gongur suður móti Hetlandi. Lummin kann eisini væl liggja innan fyri føroyska fiskimarknið, sjálvi um hetta ikki kann verða staðfest. Tað at BP pumpar olju upp úr einum lumma, sum breiðir seg um marknið, er ikki nakað, vit kunnu gera við, men júst Sonat Rather er frægasta ábending um, at olja er undir tí føroyska basaltinum.

Maðinn hevur ein annan fiski í hendi, en ein annan fiski í hendi.

1991 E. Petersen. Oljukeldur nærkast. Oljukeldur nærkast. Oljukeldur nærkast.

Tann nýggjasta oljukeldan, sum horipallurin Sonat Rather hevur funnið er so nær føroyska markinum, at tað er ikki óhugsandi, at oljulummin eisini røkkur inn um føroyska fiskimarknið. Óli Petersen gjørdi vart við henda møguleika í tekingi í Sosialinum longu í 1991.

Umboð fyri flest øll tey stóru oljufølgini og oljувinnuna vóru við á ráðstevnu í Aberdeen. Handlisskúlanæmingarnir fylgdu eisini øllum fyrilestrunum. Mynd Jan Müller.

Gott var at fáa okkurt til matna millum teir mongu og drúgvu fyrilestrarnar á ráðstevnu í Aberdeen. Mynd Jan Müller.

Her lida handlisskúlanæmingar og lærari teira Klæmni Olsen á fyrilestur á oljuráðstevnu í Aberdeen. Mynd Jan Müller.

Handlisskúlanæmingar á oljunámsferð í Skotlandi

Tórshavnar Skipasmíðja um komandi oljuvinnu:

Leggið supply-støðir í Føroyum

Leiðslan á Tórshavnar Skipasmíðju vónar, at landsstýrið setir ávís krøv til oljufeløgini um, at supllystøðirnar verða í Føroyum

Fyrirleikar vinnan seg til oljuvinnu, ella trív hon ikki uppá hana?

Vit hava spurt Tórshavnar Skipasmíðju, um teir fyrrleikar seg til oljuvinnuna. Tórshavnar Skipasmíðja roknar ikki við eini oljuvinnu og gera tí ikki nakrar veruligar fyrirleikar, men teir eru út um seg og fylgja við øllum tí, ið fer fram uttan um okkum. Tó vóna teir, at oljuvinnan kemur og eru tá til reiðar at samstarva við oljufeløg.

Um oljuvinnan gerst veruleiki koma teir bert at hava smærri uppgávur á boriplattu, og veitingar til boriplattar og supply-skip.

Møguliga koma teir í byrjanini eisini at umvæla nøkur skip til standbyskip. Hetta verður tó ivaleyst hjá verandi skipasmíðjum at takast við.

Leiðslan vónar, at landsstýrið setir ávís krøv til oljufeløgini um, at supllystøðirnar koma at verða í Føroyum. Hetta fyrirleikarar ikki bert skulu koma úr útheiminum til boriplattarnar, og fíroyingar sostatt onki merkja til nakra oljuvinnu.

Skipasmíðjan hevur marknaðarløri seg við at vitja skotsk reiðari og biðir teir koma til Føroyar at byggja skip, men tað hevði ongan áhuga, tí teir eru liúð

fyrir nýhugsan. Norðmenn eru hvaðna verri. Umboð fyrir skipasmíðjuna vóru í vár í Noregi og tósáðu við einanorska fyrirtøku, og teir hlíðu okkum vera liúðiga úti.

TORVUR A ILÓGUR

Hvør tørvurin er á ilógum, ber ikki til at siga enn, tí einki itakligt er at rokna uppá. Men fara vit upp í hesa vinnu, eigur tað at verða gjørt heil hjartað og skal arbeði tað til fýroyskar hendur, gerst neyðugt við ávísu ilógum. Samstundis mugu vit gera okkum greitt, at umvælingar o.a. arbeði uppá fiskiskip kemur at detta burtur.

Í hesum bygninginum hjá Western í London verður skjóttin settur á eina komandi fýroyska oljuvinnu - seismiska tilfarir verður tulkad her.

Hvussu fer oljan at ávirka samfelagsbúskapin!

Umráðandi er at seta sær spurningar sum, hvussu vit skulu bjóða út rættindi til oljuboringar og brúka móguligt avkast av oljuvinnuni, hvussu mong arbeiðspláss henda vinna kann geva og hvør fær gleðina av hesum arbeiðsplássum, hvussu peningastreymurin verður í kjalarvorrinum á eini oljuvinnu osfr. Spurningarnir eru nógvir, men svarið ein eittans: alt veldst um, hvat vit megna at samráða okkum fram til

Havnin á Sundi verður ikki brúkt til stórvegis í dag. Her liggur so seimískt skip við brýggju. Hvør veit um ikki hetta verður gerandisvinnan í framtíðini eisini?

Tað er torført at siga, hvussu gongdin fer at verða, men við at hyggja at, hvussu gongdin hevur verið í Hetlandi og Aberdeen, kunnu vit gera nakrar samberningar. Tað skal her verða sagt, at tær politisku og stjórnløgu umstøðurnar eru ymskar. Tí verður heita bert ein meiting, ella ein ynskilig gongd.

Tíðin frá tí at undirgrundin verður kannað til tað fyrsta borihólið er tómi fyrir olju, kann vera upp til 25 ár. Tað er tí talan um eitt langt tíðarskeið í búskaparløgu samanhangi.

Tað fyrsta umfarið eru tær seimísku kanningarnar, sum ikki koma at hava nakra stórvegis ávirkan á búskapin, annað enn at vit av og á siggja eitt skip koma til brýggju eftir utgerð.

Umfar 2 lóur við sær meiri virksomu. Umfarið, tá leitingin eftir olju byrjar, hetta skuldi fyrst við sær, at ein stóð varð gjørd og at tyrlutanastan varð meira ment. Her er talan um eina beinleiðis eggjan av tí fýroyska búskapinum. Støðin skal nýtast sum goymslu-byggingur fyrir vörum og ambøðum til arbeiðsfolk.

Aðrenn hetta umfar byrjar, vildi tað verið hóskandi, at oljulógirnar vóru gjørdar, og at marknaðartráttan millum Føroyar og Bretland var lóyst. Tað vildi eisini verið hóskandi, at Føroyar høvdu samtykt, hvussu vit skulu bjóða út rættindi til olju-

boringarnar og brúka móguligt avkast av oljuvinnuni.

Ein háttur at gera hetta vildi verið at bytt okini upp í blokkar og fingið tey feløgini, ið kútaðu í hesum blökkum, at goldið eina ávísu peningaupphædd undir leitingini og eitt avgjald, um olja ella gass verður funnið. Ein skipan av hesum slag vildi verið við til at minna munandi um uttanlandsskuld landskassans. Aðrar avtalur, ið tað fýroyska landsstýrið kann tingast um, eru at fáa ávirkan á teimum økjum, har borad verður, treytir í mun til nýtslu og útbúgving av arbeiðsmegi, gransking, umhvørvi og trygd.

Undir sjálvari leitingini verður eisini móguleiki fyrir »Joint Ventures«, innflutningi av tóknirøði, í tann mun vit arbeiða fyrir tí.

Royndirnar í Hetlandi, Peterhead og Aberdeen í 70 unum undir leitingini vóru, at bettendingar koyrdu við einum so lágum blussi, at fólk innan oljuvinnuna eingi hus fingi at búgva í, tá ið tey komu til Hetlands. Hetta komst av tí, at eingin var at byggja tey í Føroyum kann sama stóða stinga seg upp, á tann hátt, at vit ikki hava tí neyðugu manningina til at fýra supplybátarnar, gera tær neyðugu tillagingarnar á landi, útbúgva kervíð og tenastumøguleikarnar, um alt okkara unga og raska

folk flýtur av landinum. Vit kunnu koma í eina líknandi stöðu, um vit ikki gera okkum greitt, hvørjar móguleikar ein oljuvinnu hevur at bjóða okkum.

Um vit fara at finna olju, mugu vit taka stöðu til, hvussu vit kunnu fáa okkara ávirkan íggjagnum, soleiðis at vit kunnu fáa sum mest burtur úr hesi framleiðslu. Tí fáa vit tað, ið vit eiga at kreva, kemur hetta uttan íva at kasta heilt lítt av sær til landskassan.

Hesi áður nevndu spurningar eru meiri móguleikar, samberningar og »hypotesur«, og eru tí ikki eitt svar upp á spurningin »Hvørja ávirkan fær ein mógulig oljuvinnu á tann fýroyska búskapin?« Men vit eiga eisini at seta aðrar spurningar. Hvør fer at fáa ta stórsta gleðina av teimum arbeiðsplássum, ið verða fingin til veg? Hvør fær ta stórsta innýskuna? Landskassin vil í framtíðini eisini koma at ráða yvir einum øvrum peningastreymi. Hvat skulu pengarnir nýtast til? Hvussu verður hon bytt sundur? Hvussu nógv arbeiðspláss verður talan um? Ella hvussu nógv kunnu vit fáa burtur úr peningaliga? Hetta veldst um, hvat vit megna at samráða okkum fram til.

Handilsskúlanæmingar á oljunámsterð í Skotlandi

Handilsskúlanæmingarnir vitjaðu á hövuðstöðini hjá BP í Aberdeen

Útbúgvíð fólk innan supply-stand by vinnu

Umhugsíð at brúka mong av føroysku fiskiskipunum, sum í dag liggja svínabundin til hesi endamáll segði umboðsmaður fyri Statoil á oljuráðstevnuni í Aberdeen.

Á hövuðstöðini hjá BP:

Latið ikki einstakum felag alt

Uppgávan hjá landsstýrinum verður at býta tað føroyska sjó-økið upp í partar, sum vit kunnu selja einstakum feløgum loyvi til at bora og gera kanningar. Á henda hátt kunnu vit forða einum einstakum felag í at yvirtaka alt

Á fundi við BP vóru nógvar spurningar havdir á lofu, harav var ein tann týðningarmesti spurningurin, "hvat skulu vit føroyingar gera fyr í fyrirreita eina møguliga oljuvinnu innan tað føroyska sjóøkið".

Til henda spurning segði Richard Grant, talsmaðurin hjá BP, at fyrst og fremst er tað ein uppgáva hjá landsstýrinum at býta tað føroyska sjóøkið upp í partar, sum vit síðani kunnu selja einstakum feløgum loyvi til

at bora og gera kanningar á eitt ávíst úðarskeið. Á henda hátt kunnu vit forða einum einstakum felag í at yvirtaka alt.

Viðvíkjandi øðrum fyrirreikingum segði Richard Grant, at tað fragesta, ið vit kundu gera var at hyggja at, hvat t.d. Noreg og Hetland hava gjørt í sambandi við sínar fyrirreikingar, og síðani brúka hesar royndir.

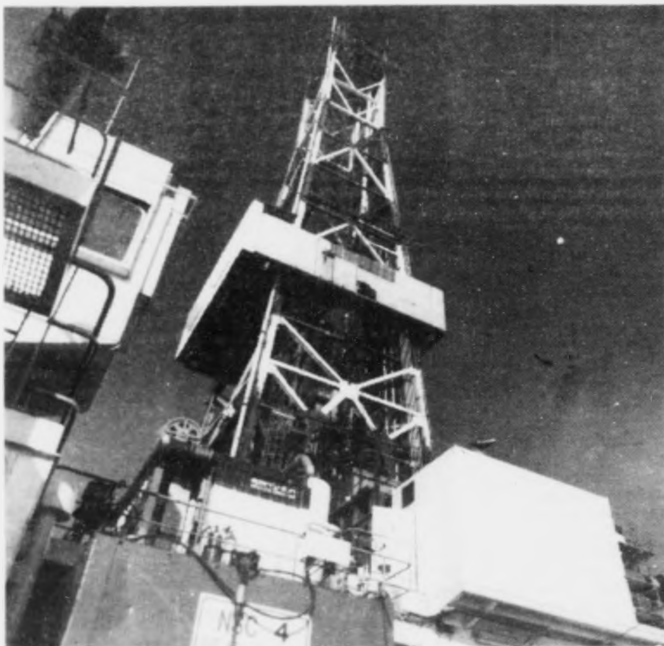
Richard Grant segði at enda, at vit máttu vera ansin ikki bert at hugsa um olju-

vinnuna, tí at bert ein út av hvørjum sjev boringum gevur nakað úrslit, og tað er sera dýrt at bora. Eini segði hann, at ein ikki kundi vera 100% visur í, at seismisku kanningarnar vóru álitandi.

Eitt, ið vit tó kunnu vera vis í, er, at um eitt felag fyrst hevur cydnuna við sær og finnur rævmi í undirgrund okkara, so fara nógvar onnur feløg at keypa sær loyvi at bora um okkara leiðir.

Ein fyrimunur at Føroyar eru uttan fyri EU, tí ta kunnu føroyingar seta sínar egnu treytir og koma tí at standa sterkari yvir fyri teimum risastóru oljufyrirtekunum, ið koma higar at tungast um økini kring Føroyar heldur oljuseftrøðingur

Ein av luttakarunum á oljuráðstevnuni var Mr John W. A. Coker, sum er umboðsmaður STATOILS. Hann greiddi frá, at ikki er ógjørligt hjá Føroyum og føroyingum at koma inn í oljuarbeiði gjøgnum bakdyrnar longu nú. Her sipar hann til, at føroyingar nú so smátt eru byrjaðir at arbeiða seg inn í supply og tænastuvinnuna á økinum uttan fyri føroyska fiskimarkið. Tað verður ið ikki gjørligt hjá føroyingum at hava stöðir í Føroyum, men í Bretlandi ella í Noregi. Heita merkir, at tey skip, ið verða sett inn í hesa vinnu, fara at hava hövuðstöð í eitt nú Noregi ella Bretlandi.

ÚTBUGVAST INNSAN SUPPLY OG STAND BY
Mr. John Coker segði, at um olja verður funnin í tí føroysku undirgrundini, mugu føroyingar fyrst og fremst hugsa um at útbúgva fólk innan supply og stand by vinnuna. Her runnu tankar hansara til tey føroysku skipini, ið liggja svínabundin runt um í landinum, og sum eru eignað til hesa vinnu.

INFRASTRUKTURIN (landskervið)
Hann sær tað sum eina fyrirtreyt, at føroyingar bróta "infrastruktur", so tað er møguligt at veita tænastru,

ið oljuvinnan krevur. Her undir nevnið hann allar tær havnar, ið føroyingar hava, og ið mugu verða tillagaðar teimum nýggju vinnum, ið koma at stinga seg upp í Føroyum.

FYRIMUNIR UTTAN-FYRIES

At Føroyar eru uttan fyri ES sær hann sum ein fyrimun, tí ta kunnu føroyingar seta sínar egnu treytir og koma tí at standa sterkari yvir fyri teimum risa stóru oljufyrirtekunum, ið koma higar at tungast um økini kring Føroyar.

Handlisskúlanæmingar á oljunámsterð í Skotlandi

Føroyar mótvegis oljufeløgnum

Hvat onnur kunnu krevja av okkum, og hvat kunnu vit krevja av teimum, um olja verður funnin í føroysku undirgrundini

Tá hugsað verður um, at Føroyar nú eru á veg inn í eina nýggja »verð«, er tað sera árokandi, at ymsk viðurskipti verða fingin upp á plass, aðrenn tær endaligu avgerðirnar verða tiknar.

Domi um hvat eitt ríki vanliga krevur av oljufeløgnum, aðrenn farið verður undir samráðing- ar:

1. At fáa so stort gjald sum møguligt frá oljufeløgnum andir leitingini
2. At áseta regjar fyrri leitingini og menningini
3. At áseta regjar fyrri menningartíðina
4. At tryggja løvini hjá heimamarknaðinum
5. At hava ávirkan á oljaprisin heima
6. Sjálvi at eiga ein part av oljufeløgnum
7. At tryggja at oljufeløgini eisini nýta heimligar fyrstær og arbeiðsmegi
8. At fáa oljufeløgini at gjalda fyrri so stóran part av lögum sum gjørligt

9. At fáa part av yvirskotinum, so skjótt sum tað kann staðfestast

Domi um hvat eitt oljufelag vanliga krevur av ríkinum, aðrenn farið verður undir samráðing- ar:

1. At fáa so stóran part av yvirskotinum sum møguligt
2. At fáa so friar rætur sum møguligt viðvíkjandi stóða, søngd og lønd av al-leitingar skránni bívirksemsmeting og menningartíðina. (Her verður hugsað um offshoreloading ella pipeline o.t.l. di framleiðsla mynd)
3. Friar rætur at umstíra ráðljuna utan avmarkingar
4. So lúla uppiblanding sum møguligt viðvíkjandi prísnum á ræli- um og umbodnum. Vanliga vilja teir fylgja marknaðarprísnum

5. Friar rætur at velja samstarvsfelagar

FØROYINGAR MUGU VERA UMHUGSNIR

Her er tað sjálsagt greitt, at eingin av partunum fær síni ynski fullnøkt og mugu tí samráðingar til, aðrenn semja kemur í lag. Tí er tað sera árokandi, at føroying- ar hava hetta í huga, tá farið verður til samráðing- arborðið.

Føroyingar mugu gera sær greitt, hvat teir veruliga vilja og ynska, aðrenn teir seta seg við samráðing- arborðið. Havast skal í huga, at hesir menn, ið sita hinu- megin samráðing- arborðið, vita, hvat teir vilja og ynska, og hvussu teir skulu »manipulera« okkum fyrri at fáa sín vilja igjøgnum. Tí er tað alneyðugt, at ikki verður lopið framav í tingingunu, men at føroyingar taka sær alla ta tíð, ið krevst, fyrri at fáa ta avgerðina, sum gagnar Føroyum og føroyingum best. Av tí at vit eru so nýggj á marknaðinum, hevði tað ikki verið heilt av leið at fingið sær ráðgeving frá serfrøðingum uttanlands. Her kundi hugsast, at Fø- royar leitaðu sær til Skot- lands eftir ráðgeving, men tað er eisini sera árokandi, at tann lýroyski serkun- leikin verður nýttur til hetta endamálið.

Føroyar mugu tryggja sær, at tær eru við til at styra menningartíðini. Ansast skal eftir, at hóvliga verður farið fram í hesi byrjanartíð. Her meina vit við, at um tað gengur ov skjótt fyrri seg, kunnu vit lættliga missa loftafest og enda altur í 80'num (og tað er valla nakað at ynska sær)

Hetlendingar vitja í Føroyum fyrri at greiða okkum frá, hvussu teir hava lagt menningina til rættis

David Sagar á Robert Gordon Universitetinum:

Oljan kann fáa føroyska búskapin á fótur

Verður nokur føroysk oljuvinna er sera umráðandi, at yvirskotið verður skilagott brúkt, eitt nú eigur partur av tí at setast í virðisbrøv uttanlands. Í hesum sambandi eiga føroyingar at hyggja at, hvussu skotar og hetlendingar hava borð seg at sigur stjórin á handlidsdeildini á Robert Gordon Universitetinum í Aberdeen, David Sagar, sum sjálvur er hetlendingur

Eftir at oljuráðstevnan uti á Holiday Inn var lögð, møttu vit einum av lýrreik- arunum, Mr. David N. Sagar. Hann tósaði um tann infrastruktúr, ið vit mugu byggja upp til eina komandi oljuvinnu, um berghol í 80'num osfr.

INFRASTRUKTURAR

Mr. David N. Sagar er stjóri á handli deildini á Robert Gordon Universitetinum. Hann kallar seg sjálfan fyrri hetlending av reimum blóði, og tað er kanska serliga tí, at hann hevur so stóran tókka til Føroya. Hann er sera fegin um ley góðu útlitini fyrri oljuvinnu í Føroyum, og sær tað sum størsta møguleikan fyrri at fáa tann føroyska búskapin á fótur altur. Hann tósar nógv um at fáa infrastruktúr broytt og endurbygðan á økonomiskt rættan hátt. Her- undir hugsar hann fyrst og fremst um at leggja tað til rættis á tann hátt, at tað ikki kemur at verða ein búskap- arlig byrða eftir at oljan er

farin í søguna. Hann visti okkum á tær skeivu ilögur- nar, vit høvdu gjørt í 80- unum. Einn av teimum vóru øll ley berghol, ið vórðu gjørd fyrri taum árum síðani, ið nú krevja ábrot, ið verða at gjalda úr okkara lóma landskassa. Ístaðin var hug- skot hansara, at vit, um vit finga eina oljuvinnu við Føroyar, settu grunnar á stovn, har pengar verða settir av til framtíðar ilögur, ið kunnu verða okkum at gagni seinna.

VINNA PENING EFTIR AT OLJAN ER UPPÍ

Við hesum meinar hann, at vit av einum møguligum yvirskoti av eini oljuvinnu kunnu verða fyr fyrri at gera ilögur í infrastruktúrini á ein sámuligan hátt, samstundis sum vit seta nakað av okk- ara pengum í virðisbrøv uttanlands. Hetta kann koma at geva okkum eina tryggja framtíð, sjálfv eftir eina møguliga oljuvinnu.

Hetta er grunddá, at vit við at hava virðisbrøv í útland- um framhaldandi kunnu hava hesa inntøku í framtíðini. Í hesum sambandi er alneyðugt at hyggja at, hvussu skotar og hetlending- ar hava borð seg at, tí teir eru væl á veg við at hækka vælliferðina hjá sær, og hetta er alneyðugt hjá okkum heima á klettunum, um vit framhaldandi hava sum mál at hava okkara fólk heima á klettunum. Alt hetta er tað troytað av, at borð verður rætt at Bardi búskaparlaga og mentanar- laga.

ÚTBUGVINGAR- MÖGULEIKAR

Í sambandi við útbugving- armöguleikar er eyðsæð, at skotar eru frammarlaga, tí at teir hava víst diri til at vísa á, at tað eisini ber til at hava ádrar vinnur gangandi, sjálvt um høvðsvinna terrra er oljuvinna.

Millum føroyingarnar á á oljuráðstevnu var eisini Aili Dam, fyrrverandi lögmaður og nú stjóri í Realinum. Sofus Poulsen føroyski umboðsmaðurin í Aberdeen var eisini á ráðstevnu. Mynd Jan Müller

Handilsskúlanæmingar á oljunámsterð í Skotlandi

Dálking og umhvørvi

Oljuvinnan má ikki sleppa at dálka heimsins reinasta havumhvørvi

Vit mugu seta krøv, sum eru við til at verja tað ríkidømi, ið vit hava livað av í öldir, so at vit framhaldandi koma at liva av umdøminum:

“Føroyar hava heimsins reinasta havumhvørvi”

Nu nøg hefur verið tósáð um eina møgulega oljuvinnu í Føroyum, hefur spurningurin um dálking verið havdur á lofti munga ferðina. Nøg hava haldið, at tað feroyiska sjóskipið fer at taka stóran skaða av hesum, og at tað naturaríkisdømi, ið vit eiga, annaðhvørt fer at doyggja ella hvørva. Tað fatanna, ið tann vanligi føroyingurin hevur av einum sjóki, har boring fer fram er, at tað verður nøg dálkað av olju. Hetta kemst av, at fjølmálarur gera meira burtur úr oljuvinnu, tað er vanlukkur eru hendur, sum rimuligt er, og tí ger hetta, at fólk fáa ta fatan, at oljuvinnan bara er til ampa fyri umhvørvið og samfelagið sum heild. Vit kunnu tó ikki siggja burtur frá hesum evninum «vanlukkur», tí at tað má altíð havast í huganum, um ein oljuvinnu verður við Føroyar. Tí ikki ber til at útløka møguleikan av eini oljuvanlukku, um hesi stóru oljuskap fara at sigla gjøgnum føroyskt sjóki.

Vit vilja tí við hesi grein vísa á teir ampar, ið ein olju-

vinnu veruliga kann hava við sær.

UMHVORVI OG SEISSIKKUR

Tað er longu í fyrreikingunum av eini oljuvinnu, at tað í ein avisan mun kemur at seta síni fyrst spor á umhvørvið. Her verður meint við, at longu ta ið tær seismisku kanningarnar fara fram, kunnu hesi ampar komast at avirka tað smáa og viðkvæma yngulíði á tóki, har ið kanningarnar fara fram. Tað er tó visandiliga prógvað, at hetta hevur ikki stóra ávirkan á støvnin sum heild, tí tað er bara ein lítill prosentpartur av tí smáa ynglinum, ið fellur frá av hesum ávum. Viðvíkjandi teimum stórru djórnum, hava visandilgar kanningar vist, at stórrí fiskaskóg og súgdjór ryma av økinum, men koma aftur á økið, eftir at kanningarnar eru lidnar. Tað eru tær fjórbýlgjurnar, ið koma frá teimum seismisku kanningunum, ið eru atvoldin til, at hesi djór ryma.

UMHVORVI OG BORING

Í sambandi við «Explorationsfasuna» kanningast, at royndar-boringarnar eru til ein avisan umhvørvisligan ampa, tí at tað verður ofta borað í fleiri stöðum. Tað er ikki just hetta, ið ger, at vit meta hetta sum ein ampa, men tað eru tey evni, ið nytt verða til at smyrja borin við, meðan borað verður. Hetta evnið kallast fyrri «Drilling Mud». Evnið leggur seg runt um borin bólið í ein radius upp til 1000 m. Har hetta evnið liggur er einki liv, men longur burtur tá kemur, meira mennist djóralív aftur á botninum. Evnið, ið talan er um, fæst hæð sum úrdráttur úr olju og úr vatni, og tað er tað úr olju, ið vit hava umrøtt her.

Taka vit hinvegin tað úr vatni ið skjótari upploysist í náttúru, so er eyðsátt, at hetta evnið má takast fram um hiti, tí at hetta evnið hevur ein dálkingar-radius ið er minni enn 350 m, og má tí haldast at vera tann umhvørvisvinarligasti hátturin av teimum báðum.

UMHVORVIEFTIR BORINGAR

Eftir at borað hevur verið á einum øki, og boripallurin verður fluttur, kemur Drilling Mud evnið framhaldandi at liggja á økinum. Hvussu leingi tað liggur, og hvussu tað spjadir seg, veldst um skapin av økinum og um streymviðurskilini, har ið borað hevur verið. Hetta tífarskeið kann levna um fleiri ár. Tað er tí av týðningi fyri okkum at nokta tilkum virksema á økinum, har ið vit hava eitt ávíst tilløgi, so sum øki, har ið fiskurin kemur at gya, og har ið ávíst stovnar halda mest til.

trupulleikum, ið eru og kunnu koma, so sum oljuvanlukkur, og seta tí nógvan pening av til umhvørviskanningar og kanningar, ið kunnu vera við til at gera oljuvinnuna umhvørvisvinarligan. Hetta gera tey fyrri at fáa góða umtalu í fjølmóðum og millum fólk. Viðvíkjandi umhvørvisvinarligum sjónarmiðum hava oljufeløgini verið noydd at sanna, at tað ikki einans ræður um at fáa størst møguligan vinning av at bora eftir olju, men at tey eisini mugu vísa á huga fyri umhvørvisspurningunum, so at tey skapa sær fríð til at arbeiða. Hetta er alneyðugt

umhvørvið fekk ein dyggan smet, og familjur mistu fleiri av sínum kæru.

Hetta er tó nakað, ið vit ikki kunnu verja okkum í móð, men eru avbjóðingar, ið vit noyðast at taka á okkum um okkum skal verða lív lagað. Men vit mugu seta nøkur krøv, ið eru við til at verja tað ríkidømi, ið vit hava livað av í öldir, so at vit framhaldandi koma at liva av umdøminum: «Føroyingar hava heimsins reinasta havumhvørvi».

RUDDING IKKI ALTID LOYSSIN

Umhvørvisprofessarin á «Aberteen Universitetinum» hevði tó eina sera áhugaverða frágreining, har hann vildi vera við, at tá stór mongd av olju lekur úr eini oljutangaskipi, eitt nú sum vanlukkan við Hetland á heysti 1991, loysir tað seg altíð, at menniskjad sprætur evni út fyri at fáa oljuna burtur.

Tað eru tveir hættir at rudda eftir eina stóra oljuvanlukku:

Tann eini hátturin verður bert nýttur, tá veðrið er gott, ella tað tað er sult á sjónum, tá verður oljan, sum er lættari enn saltvatnið og tískil flýtur omaná, savnað saman av nokrum flótu ringum og verður síðan sogin upp. Tá hesi háttir verður nýttur er tað ofta fuglurin, ið fær skaða. Hesin hátturin kann sjálvsagt bert nýttast, um tað er nøkulunda stilli á sjónum.

Tá veðrið er vánaligt, verða istaðin ymisk evni, sum gera at oljan upploysist, sprænd út yvir oljuna. Síðan verður ein «hvirlasett» til sum blandar sjógvin og oljuna. Hesir smáu oljupartiklar, sum oljan blívur til, liggja so í sjónum. Skaðin við hesum hátti er, at um smá restirnar leggja seg á skráðuna á fiskinum, kemur sár á. Hetta ferir til, at meiri vatn kemur inn í fiskin enn reitt er, og hevur hetta álvarsligar avleiðingar fyri fiskin.

Tað eru serstakliga evni, sum eru vandamikil, visir umhvørvisprofessarin á. Tað, ið serfróðingar hava kannað og lunnáð fram til er, at um sjógvurin er ófróðarlíkur, er tað umhvørvisvandamiklari at spræna evni á oljuna, enn bert at lara náttúruna reinsa seg sjálva.

LIKK OG TUNN OLJA

Tá ið olja er tunn, renna vit okkum inn í eitt annað slag av dálking, umframt aðrnevdu dálkingar. Hetta er dálking frá avisum tungmetallum, ið koma upp úr undirgrundini, tá ið borað verður. Dálkingin kemur av, at vatn verður pumpað niður í undirgrundina, at fáa oljuna upp. Og tá ið so vatnið kemur upp aftur saman við oljuni, verður vatnið skilt frá og fer beint í sjógvin. Mannagongdin er tó ikki altíð henda. Hesin hátturin verður einans nýttur, tá ið oljan er so mikið tjúkk, at hon ikki kann takast upp, sum hon er. Tað vil tí siga, at um olja er góð at fáast við, so er vandin fyri tilikari dálking minni.

«PRESTIGAN» HJA OLJUFELÖGNUM
Oljufeløgini hava stóran áhuga í teimum umhvørvis-

fyrri tey oljufeløg, ið koma inn á nýggj øki at bora. Vandin við oljuspilli fyri oljufeløgini er eisini tann laggavan, sum krevur at feløgini endurgjalda fyri eina dálking. Hetta er tó eitt mál, sum í Føroyum ikki er blivið lýst við lög, men sum oljuraðleggjarnar verndin arbeiðir við. Vit mugu tí vóna, at tá oljuvinnan veruliga er komin til Føroya, um hon kemur, at so allar tilikar lög eru í lagi, so vit eru frí fyri sakarmál sum í Alaska viðvíkjandi «Exon Waldiss».

HEIMSINS REINASTA HAVUMHVORVI

Við hesi grein hevur verið víst á, at ein møgulig oljuvinnu ikki dálkar so nóg, sum fólk altíð hava havt fatan av. Men tó kunnu stórar oljuvanlukkur henda frá deg til dags. Vanlukkur, ið kunnu sammetast við Brear og Piper Alfa, har